

FENTANYL – NARKOTYK ZOMBIE

W ostatnim czasie do Polski dotarła moda na fentanyl. Fentanyl to lek znany od wielu lat – jest syntetycznym opioidem. Stosuje się go w medycynie ratunkowej i anestezjologii. To najsilniejszy na świecie lek przeciwbólowy, jaki obecnie istnieje. Substancja jest sto razy silniejsza od morfiny.

Lek w zależności od potrzeb podaje się w różnych formach:

- dożylnie
- jako plastry przezskórne (system transdermalny)
- jako pastylki do ssania (tabletki podjęzykowe)
- lizaków.

W postaci do wstrzyknięć fentanyl jest stosowany przed i w czasie znieczulenie ogólnego oraz w opiece nad chorymi na oddziałach intensywnej opieki medycznej. Jest też wykorzystywany dodatkowo podczas znieczulenia miejscowego, także w zabiegach ambulatoryjnych. Jako lek przeciwbólowy fentanyl stosuje się po zabiegach operacyjnych oraz w leczeniu bólu w przebiegu zawału serca. W postaci plastrów jest stosowany w leczeniu przewlekłego bólu, m.in. u chorych na nowotwory, natomiast tabletki do ssania z fentanylem podaje się w leczeniu bólów przebijających u dorosłych z chorobą nowotworową. W latach 90 wprowadzono też na rynek środek znieczulający w postaci lizaków, które zawierają śladowe ilości fentanylu i były podawane głównie dzieciom przed operacjami.

Ze względu na silne działanie lek ten stał się popularnym środkiem uzależniającym i jest używany jako narkotyk, a pochodne fentanylu używane są do produkcji tzw. nowych substancji psychoaktywnych – dopalaczy. Duża toksyczność tej substancji powoduje, że osoby, które ją przyjmują, często umierają z powodu zatrucia.

W Polsce nie mamy jeszcze tzw. Zombie na ulicach, ale zagrożenie jest poważne.

Z epidemią mierzą się szczególnie Stany Zjednoczone. Według danych dziennika Washington Post od trzech lat z powodu przedawkowania tego opioidu umiera ponad 100 tysięcy Amerykanów w ciągu roku. Natomiast w Europie w 2022 roku odnotowano 163 zgony spowodowane fentanylem. Według danych amerykańskiego Centrum Kontroli i Prewencji Chorób z 2021 roku, lek ten stanowi główną przyczynę śmierci Amerykanów między 18 a 49 rokiem życia, a liczba zgonów rośnie z roku na rok. Przez fentanyl nie żyje więcej Amerykanów, niż zginęło łącznie w wojnach w Wietnamie, Iraku i Afganistanie. Najmłodszą ofiarą w ostatnim czasie był półtoraroczny chłopczyk, który zatrzał się fentanylem w nowojorskim żłobku. Wynalazek, który miał służyć ludziom i przynosić ulgę w bólu, stał się przyczyną tysięcy tragedii i cierpienia, bo zaczął być wykorzystywany niezgodnie z przeznaczeniem. Dilerzy sprzedają go jako osobny produkt, ale także mieszają z innymi narkotykami, by zwiększyć ich moc. Niektóre osoby nawet nie mają świadomości, że zażywają fentanyl. Bez specjalistycznego sprzętu jest nie do wykrycia. Substancja ta bardzo szybko uzależnia, zaledwie w ciągu kilku dni, a wyjście z tego nałogu jest niezwykle trudne. Dawka śmiertelna to zaledwie 2 miligramy narkotyku-ilości mniej więcej odpowiadającej 10 do 15 ziarenek soli kuchennej.

Lek wydawany jest na receptę, jednak bywają sytuacje, w których trafia w niepowołane ręce, prowadząc do tragicznych sytuacji. Tak też było w przypadku 19-latki z Poznania. Jej ciało zostało znalezione na jednym z osiedli. Badania toksykologiczne wykazały, że przyczyną śmierci była obecność fentanylu w organizmie. Również bardzo dramatyczna sytuacja wydarzyła się w Żurominie

na Mazowszu, gdzie fentanyl mógł przyczynić się do zgonu aż 5 osób. Pod koniec maja zatrzymano tam 2 osoby podejrzane o handel tym niebezpiecznym lekiem.

Podobnie jak inne opioidy (w tym heroina) fentanyl działa wiążąc się z receptorami opioidowymi w organizmie, które znajdują się w obszarach mózgu kontrolujących ból i emocje. To powód, dla którego tak szybko i silnie można się od niego uzależnić. Fentanyl powoduje:

- skrajne uczucie szczęścia
- senność
- nudności
- dezorientację
- zaparcia
- silne uspokojenie
- problemy z oddychaniem
- utratę przytomności.

Fentanyl nie ma charakterystycznego smaku, zapachu czy koloru. Niektóre osoby nawet nie mają świadomości, że zażywają fentanyl. Bez specjalistycznego sprzętu jest nie do wykrycia. Fentanyl to lek o silnym działaniu. Należy pamiętać, że o zastosowaniu fentanylu i jego dawkowaniu może zdecydować wyłącznie lekarz. Długotrwałe stosowanie może powodować rozwój tolerancji oraz uzależnienie psychiczne i fizyczne. Może również silnie upośledzać sprawność psychomotoryczną – zażywając ten lek nie należy prowadzić pojazdów. Wśród najczęściej wskazywanych objawów przedawkowania fentanylu są: zaburzenia oddychania, spowolnienie czynności serca, sztywność mięśniowa, obniżenie ciśnienia tętniczego krwi. Najgorszym skutkiem ubocznym fentanylu jest śmierć, która może nastąpić w wyniku przedawkowania fentanylu, jeśli jest on stosowany jako narkotyk. Reasumując uzależnienie od fentanylu to jedno z najbardziej niebezpiecznych uzależnień, które może prowadzi do poważnych problemów zdrowotnych i śmierci.

Opracowanie: Barbara Leśniewska

Źródło: internet- Fentanyl i jego pochodne jako grupa nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy), Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej 2018; 72 : 547-556 / Medicover / Medycyna Praktyczna.